

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

21. Alexander de Hales.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

viatoribus, beatis, damnatisque, sive hominibus, sive Angelis, atque adeo ipsi Deo commune est. Neque quisquam ex eo confectum esse putet, nullam superesse libero arbitrio indifferentiam: in Deo quidem beatisque creaturis ad opera bona, in damnatis ad mala, in viatoribus ad bonum & malum. Absit ut hoc vel Augustinus, vel quisquam illorum scriptorum, quos protulimus, suspicatus fuerit: cuius contrarium ex Augustini scriptis infra adversus haereticos nostri temporis probatum sumus. Nam secundum diversitatem statuum creaturae sive naturae rationalis, in differentia quoque in operando diversa est, sive ad bonum tantum, sive ad malum tantum, sive simul ad bonum & malum. Sed hoc tantum asserimus, non in istis indifferentijs, quocumque modo tandem ipsae illae intelligi debent, esse sitam, juxta scriptores illos, essentialem arbitrij libertatem ex qua liberum nuncupatum est, atque ita dari posse in aliquo creaturae statu nonnullos actus liberos, qui a voluntate liberrima, proprieque dicta arbitrij libertate quamvis determinatissima proficiantur. Hoc enim illi antiqui Patres aperte docent & ex principijs eorum invicte sequitur, & exemplis astringunt. Peritissimi sunt, sanctissimi sunt, ab omni erroris suspitione remotissimi: qui temporibus suis domum Dei velut

^A immobiles columnae fulciorunt, doctrinaeque Catholicae sanitatem ab omnibus haereticorum erroribus tutati sunt. Neque quicquam ad illam eorum sententiam infringendam valet, quod saepe dicitur hominem in sua potestate habere ut faciat bonum aut malum, hoc vel istud, agat aut non agat. Certa ista veritas est, fatcor, & sine errore negari nequit. Sed quia veritas non repugnat veritati, neutra excludit alteram, ut paulo post dicendum erit. Quod quia non satis attente a nonnullis ponderatur, hallucinandi multis occasio fuit. Hanc interim quam produximus doctrinae faciem, quae libertatem arbitrij proprie dictam in immunitate a necessitate coactionis collocat, Scholastici vetustissimi, quanto Patribus istis gratiae, tanto etiam doctrinae lineamentis propinquiores, ad unquam expresserunt. Sed paulatim ab illa propria libertatis intelligentia declinari ceperunt, eoque rerum nostra aetate ventum est, ut illa Augustini, Bernardi, Magistri & ceterorum doctrina, vix auribus quorundam ferri, vix sine erroris suspitione tradi possit. Non quod illi recentiores liberi arbitrij peritiores facti sint, sed a tradita majorum doctrina remotiores. Quod ne temere dictum judicetur quid Scholastici Patribus istis vicinissimi de libertate senserint, tantisper videamus.

CAPUT XXI.

Alexander de Hales.

^S I QUIDEM istam Magistri & Bernardi sententiam ut a nobis explicata est, vel potius Augustini & antiquorum Patrum, primi interpretes Magistri, imo & ceteri Theologi non interpretes ejus pleno consensu secuti sunt. Inter quos primus a Magistro occurrit doctissimus ille doctissimorum discipulorum sancti Thomae & Bonaventurae institutor Alexander Halensis. Tantam enim lucem, firmitatem, fiduciam, hanc doctrinam tradit, ut contraria tunc temporis profus inaudita fuisse videatur. Itaque in secunda parte summe quaestione septuagesima secunda sic loquitur: Ad primum dicendum quod est triplex libertas, scilicet naturae, gratiae, & gloriae. Libertas naturae libera est a coactione, libertas gratiae a culpa. Quando ergo dicitur quod separatum auget, & additum minuit, non est pars minus non intelligitur de libertate naturae, quia illa non potest augeti vel minui (Bernardus: sicut in bono ita & in malo aequae perdurat voluntas) sed dicitur respectu eius quod est a culpa & a miseria. Et articulo tertio membri secundi: Respondeo, inquit, quod liberum arbitrium tripliciter consideratur, uno modo secundum quod non cogitur, & hoc modo dicitur liberum, quia indifferenter est boni & mali. Quod statim iterum repetit: Ille auctoritates, inquit, quae concludunt quod liberum arbitrium est indiffe-

^A reter boni & mali, intelliguntur de libero arbitrio secundum naturam illam, secundum quam non cogitur. Et eodem articulo 3. quo quaeritur a qua libertate liberum arbitrium nomen sortitur, an a libertate naturae seu coactionis, an gratiae, an gloriae, sic resolvit: Libertas aliquando dicitur habitus naturalis, aliquando accidentalis. Secundum vero quod libertas dicitur habitus naturalis, rationalis naturae qua cogi non potest, non recipit magis & minus, sed aequae est in omnibus rationalibus creaturis. Unde Bernardus dicit: Libertas a necessitate Deo & universa creatura rationali indifferenter convenit, nec magis bona quam mala &c. Et secundum quod libertas sic dicitur liberum arbitrium, dicitur liberum principaliter ratione libertatis naturae. Secundum vero quod libertas est habitus accidentalis, sic est liberum arbitrium diminubile vel etiam amissibile, & recipit magis & minus. &c. Et in alio loco ejusdem quaestions: Liberum arbitrium est commune homini & Angelo bono & malo. Bernardus: Libertas a necessitate, id est coactione non maior est in iusto quam in peccatore, nec plenior in Angelo quam in homine. Et iterum: Diabolus libere corrumpit in malum, & persistit suo voluntario motu non libero impulsu. Resolutionem autem istam probavit ibi hoc argumento: Vbi est coactio non est ibi laus vel vituperatio, sed in malis Angelis vel bonis est laus vel vituperatio, quia boni Angeli laudantur, mali vituperantur, ergo non est in eis coactio

Alexander Halensis 2. p. 72. mem. 2. ad 2ad 1. in editione antiquissima art. 3. mem. 2.

art. 3. ibi. mem. 3. & 3.

is coactio, ergo est in eis liberum arbitrium. In quo vero major est laus vel vituperatio Angelorum, nisi in eo quod alij in malo quod elegerunt, hoc est, amore sui, alij in amore Dei, immobiles & perpetuo perseverant. Et quia sibi locum Bernardi objecerat dicens: *Vbi est necessitas, non est libertas: ita pergit: Ad obiecta autem in contrarium dicendum est quod est duplex necessitas inevitabilitatis & coactionis. Necessitas coactionis tollit liberum arbitrium, sed non necessitas inevitabilitatis. Licet ergo in Angelis sit necessitas inevitabilitatis, nihilominus tamen liberum arbitrium. Unde Bernardus: Quod diabolus non potest bonum non est ex aliena oppressione, sed ex voluntaria oblatione & obstinata voluntate. Et mox docet, hoc quod demones non possunt eligere bonum, non privari libertate voluntatis, imo eam magis ostendi, sed tantum libertate gratiae. Et addit: Licet ratio liberi arbitrii quam ponit Augustinus non conveniat quoad hoc quod dicitur (qua bonum eligitur) convenit tamen ratione reliqua pariter: bonum vero Angelis ratione prima pariter. Et articulo quarto in quo quaeritur, an liberum arbitrium in omni statu innocentiae, culpa & gratiae communi fuerit homini, sic respondet: Dicendum est quod liberum arbitrium commune est in his statibus. Nec est contrarium quod obiectum est: quia illa prima ratio libertatis est propria secundum statum innocentiae, & non dicitur illa libertas natura, qua homo liber dicitur a coactione. Et rursum in Christo qui peccare non poterat, sic liberum arbitrium statuit, ut fuerit in illo electio, prout eligere dicitur desinare seu determinare inter aliqua duo, non prout est determinatio rei dubie, quomodo & consilium ab eo abest; ac tandem adjicit: Quod vero dicitur quod Christus non potuit peccare, hoc dicitur ratione gratiae. Unde libertas natura qua est a coactione communis fuit Christo & alijs hominibus. Et iterum membro quarto cum quaeritur, an aequaliter sit liberum arbitrium in omnibus in quibus reperitur, quaestionem sic determinat: Liberum arbitrium in hoc aequale dicitur de quibus dicitur quod in nullo cogitur. Licet enim Deus de sua creatura possit facere quod vult, non tamen cogit voluntatem, sed eam liberam esse permittit. Secundum hoc ergo quod (a quo) dicitur contra magis & minus liberum arbitrium a servitute natura dicitur de omnibus intellectualibus substantijs aequale. Ne quis vero scrupulus re-*

maneret lectori quam coactionem intelligeret, de qua tota illa quaestione locutus erat, cum distinxisset, sicut Bernardus, coactionem passivam quae potest fieri absque voluntario consensu facientis, ab activa quae est respectu actus mixti, tandem adiecit de coactione respectu actus interni: Si vero compulso dicatur respectu actus interioris, nullatenus dicendum est quod liberum arbitrium respectu actus interioris omnino coactionem recipiat. Et ideo dicitur simpliciter liberum arbitrium a coactione. Iuxta haec principia idem Halensis non veretur illam libertatem arbitrii vocare quasi essentialem. Ad tertio obiectum dicendum est quod in omni statu liberum arbitrium aequaliter dicitur quantum est de libertate a coactione, qua vocatur quasi essentialis libertas: non tamen aequale dicitur libertas in quantum ordinatur ad gratiam: secundum hoc enim dicitur secundum magis & minus. Haec omnia in ista una quaestione Alexander, ubi constantissime semper docet libertatem naturae, libertatem a necessitate, quam sanctus Bernardus ab eo saepissime ad doctrinam istam stabilendam allegavit inculcaverat, libertatem a qua dicitur liberum arbitrium, non aliam esse quam libertatem a coactione; reliquas omnes libertates a libero arbitrio sine ejus interitu abesse vel adesse posse.

Quam doctrinam non in isto tantum summae suae loco, sed & passim alibi tradidit: Nam de Angelorum libertate disputans, similiter docet liberum arbitrium vel liberum esse a coactione, vel a miseria. Iuxta primum modum esse liberum arbitrium in Angelis, & similitudinem habere liberi arbitrii ad ipsum in hoc quod non cogitur ad bonum. Et ex sancto Anselmo probat. Et rursum: Triplex est libertas, prima est libertas a coactione sive a necessitate, secunda a peccato, tertia a miseria. Prima quae est a coactione est aequale in homine & Angelo tam bono quam malo. Et hanc doctrinam testimonio Magistri sententiarum & sancti Bernardi astruit, ut perspicuum sit eum sic utrumque auctorem sicut exposuimus, accepisse. Ita vero in illa tota quaestione loquitur, ut non sit umbra alterius libertatis, unde proprie liberum dicitur arbitrium, sive in Deo, sive Angelis, sive hominibus, nisi quod nullus eorum cogitur liberi enim sunt a coactione aequaliter. *ibid. a. 5.*

CAPVT XXII.

Guilielmus Parisiensis.

EIVSDEM aetatis & sententiae fuit Guilielmus Parisiensis, qui libertatem arbitrii nostri tractans, non aliud ad eam postulat quam ut aliquid nostra voluntate fieri possit, non prohibente naturae impossibilitate cum volumus, neque rapiente violentia cum nolumus: Si vel natura intentio,

vel vis invincibilis libertatem voluntatis hominum abjisset, vana esset omnium legum institutio, nihil imputandum esset homini. Cum vel necessitate natura prohiberetur quo minus faceret, aut in vinculo ratione invitatus ad faciendum traheretur. Quare nec bene nec male quicquam fieri posset ab homine. Supervacua etiam essent Magistratus & magistreria morum.